A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2008. december 11.*

A C-334/07. P. sz. ügyben,

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: K. Gross, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

fellebbezőnek,

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2007. július 17-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

a **Freistaat Sachsen** (képviseli: Th. Lübbig Rechtsanwalt)

felperes az elsőfokú eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J.-C. Bonichot (előadó), J. Makarczyk, P. Kūris és L. Bay Larsen bírák,

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel arra a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügyben indítvány nélkül dönt,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Fellebbezésével az Európai Közösségek Bizottsága az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága T-357/02. sz., Freistaat Sachsen kontra Bizottság ügyben 2007. május 3-án hozott ítéletének (EBHT 2007., II-1261. o., a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amellyel az Elsőfokú Bíróság részben megsemmisítette a Németország által tervezett támogatási programra vonatkozó – „Program kis- és középvállalkozásoknak – A szászországi vállalkozói teljesítőképesség javítása” –

1. (*coaching),* 4. (vásárokon és kiállításokon való részvétel), 5. (együttműködés) és 7. (formatervezés-támogatás) alprogramok –, 2002. szeptember 24-i 2003/226/EK bizottsági határozatot (HL 2003. L 91., 13. o., a továbbiakban: vitatott határozat).

Jogi háttér

2 Az EK-Szerződés [88.] cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) meghatározza az azon hatáskör gyakorlására vonatkozó eljárásokat, amellyel a Bizottság az EK 88. cikk értelmében rendelkezik annak eldöntésére, hogy az állami támogatás a közös piaccal összeegyeztethető-e.

3 A jelen fellebbezés különösen e rendelet alábbi rendelkezéseit érinti:

– az 1. cikk f) pontja, amely a „jogellenes támogatást" úgy határozza meg, mint „olyan új támogatás, amelyet a Szerződés [88.]. cikke (3) bekezdésének megsértésével vezettek be";

– az 1. cikk h) pontja, amely az alábbi fogalommeghatározást tartalmazza:

„érdekelt fél: olyan tagállam vagy személy, vállalkozás vagy vállalkozások társulása, amelyek, illetve akinek érdekeit a támogatás nyújtása érintheti, különösen a támogatás kedvezményezettje, a versenytárs vállalkozások és a szakmai szövetségek.”

– a 2. cikk (2) bekezdése, amely a következőképpen rendelkezik:

„A bejelentésben az érintett tagállam megad minden szükséges információt, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára a 4. és 7. cikk szerinti határozat meghozatalát (a továbbiakban: teljes bejelentés).”

– a 4. cikk (1) bekezdése, amely megállapítja:

„A Bizottság megvizsgálja a bejelentést közvetlenül annak kézhezvétele után. A 8. cikk sérelme nélkül a Bizottság a (2) [(olyan határozat, amely szerint a bejelentett intézkedés nem valósít meg támogatást)], (3) [(kifogást nem tartalmazó határozat)] vagy (4) bekezdés szerint határozatot [(hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozat)] hoz.”

– a 4. cikk (5) bekezdése, amely az alábbiakat írja elő:

„A (2), (3) és (4) bekezdésben említett határozatokat két hónapon belül kell meghozni. Ez a határidő a teljes bejelentés kézhezvételének időpontjától kezdődik. A bejelentés akkor tekinthető teljesnek, ha annak kézhezvételétől számított két hónapon belül, vagy a kért kiegészítő információk átvételétől számított két hónapon belül a Bizottság nem kér további információt. […]”

– a 4. cikk (6) bekezdésének szövege a következő:

„Amennyiben a Bizottság nem hozott határozatot a (2), (3) vagy (4) bekezdésnek megfelelően az (5) bekezdésben megállapított határidőn belül, úgy kell tekinteni, hogy a támogatást engedélyezte. Az érintett tagállam bevezetheti a kérdéses intézkedéseket, miután erről a Bizottságot előzetesen értesíti, hacsak a Bizottság az értesítés kézhezvételét követő 15 napon belül nem hoz e cikk szerint határozatot.”

4 A kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatásokra vonatkozóan az Európai Közösséget létrehozó szerződés [87.] és [88.] cikkének a horizontális állami támogatások bizonyos fajtáira történő alkalmazásáról szóló, 1998. május 7-i 994/98/EK tanácsi rendelet (HL L 142., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 312. o.) azon hatáskörrel ruházza fel a Bizottságot az 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában, hogy az EK 87. cikknek megfelelően kinyilváníthatja, hogy a kis- és középvállalkozások javára szóló támogatások bizonyos körülmények között összeegyeztethetők a közös piaccal, és ezért nem tartoznak az EK 88. cikk (3) bekezdésében előírt bejelentési kötelezettség hatálya alá.

5 Az EK-szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 141. o.) meghatározza azon feltételeket, amelyeknek a kis- és középvállalkozások részére nyújtott egyedi támogatásoknak és támogatási programoknak meg kell felelniük ahhoz, hogy az EK 87. cikk (3) bekezdése szerint összeegyeztethetők legyenek a közös piaccal,

és az e feltételeknek eleget tevőket mentesíti az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség alól.

6 A 10. cikkének megfelelően ez a rendelet 2001. február 2-án, az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő 20. napon lépett hatályba.

7 Az említett rendelet negyedik preambulumbekezdésének utolsó mondata megállapítja, hogy „[e] rendelet hatályba lépésének napjától a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásról szóló [a Bizottság által elfogadott] iránymutatást [HL 1996. C 213., 4. o.] hatályon kívül kell helyezni, mert annak helyébe [ez a rendelet] lép."

A jogvita előzményei

8 A szászországi gazdasági és munkaügyi minisztérium az e tartomány területén letelepedett kis- és középvállalkozások teljesítményének javítására irányuló programja keretében a szabadfoglalkozásúaknak, valamint a területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező kis- és középvállalkozásoknak vissza nem térítendő támogatást nyújt a gazdasági fejlődést előmozdító projektekhez. E támogatásokat a Bizottságnak először 1992 során bejelentett támogatási program irányozza elő, amelyet a Bizottság engedélyezett, és amelyet az új engedélyek megszerzését követően több alkalommal meghosszabbítottak. E támogatások a kis- és középvállalkozások termelő- és versenyképességének javítására irányulnak.

9 A Németországi Szövetségi Köztársaság 2000. december 29-i, a Bizottsághoz 2001. január 3-án érkezett levelében e támogatási program új változatát jelentette be (a továbbiakban: eredeti bejelentés).

10 2001. január 12-én a Bizottság elfogadta a 70/2001 rendeletet, amely 2001. február 2-án lépett hatályba.

11 2001 decemberében a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indított a bejelentett támogatási program által előírt intézkedések egy részével, vagyis a „*coaching*", „vásárokon és kiállításokon való részvétel", „együttműködés" és „formatervezés-támogatás" alprogramok által előírt intézkedésekkel (a továbbiakban együttvéve: a négy szóban forgó alprogram) kapcsolatban. A Bizottság ugyanakkor úgy határozott, hogy a többi bejelentett intézkedés nem vet fel kifogást.

12 Vizsgálata eredményeként a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelyben először is úgy vélte, hogy a szóban forgó négy alprogram által előírt intézkedések állami támogatásnak minősülnek. Másodszor pontosította, hogy e támogatásoknak ahhoz, hogy a közös piaccal összeegyeztethetőnek legyenek tekinthetők, a 70/2001 rendelet hatálya alá kell tartozniuk, és be kell tartaniuk az e jogszabály által meghatározott intenzitási küszöbértékeket, kivéve az „együttműködés" alprogram által előírt működési támogatásokat, amelyeket a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetetlennek talált.

Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott ítélet

13 A megtámadott ítélettel az Elsőfokú Bíróság helyt adott a Freistaat Sachsen kérelmének a vitatott határozat több rendelkezése megsemmisítésére, amelyek:

– a határozat 2. cikke második bekezdése, amely szerint azok a támogatások, amelyek ki vannak véve a 70/2001 rendelet hatálya alól, és meghaladják az e jogszabályban megállapított támogatási intenzitást, összeegyeztethetetlenek a közös piaccal;

– a határozat 3. cikke, amely szerint az „együttműködés” alprogram által előírt működési támogatások összeegyeztethetetlenek a közös piaccal, valamint

– a határozat 4. cikke, amely szerint Németország csak azután jogosult az 1. cikkben említett négy alprogram végrehajtására, miután megfeleltette azokat az említett határozatnak.

14 Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó támogatások összeegyeztethetőségének a 70/2001 rendelet alapján történő vizsgálatával – holott e jogszabály nem volt hatályban a bejelentésüknek a Bizottság általi kézhezvétele idején – a Bizottság visszaható hatállyal alkalmazta az e rendelet által a kis- és középvállalkozásokra vonatkozóan megállapított új szabályokat.

15 Az Elsőfokú Bíróság lényegében a bejelentés joghatásaira támaszkodott a tervezett állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárás keretében. Különösen megállapította, hogy a 659/1999 rendelet 4. cikke az (1) bekezdésében azt írja elő, hogy a Bizottság megvizsgálja a bejelentést közvetlenül annak kézhezvétele után, az (5) bekezdésében pedig azt, hogy az e bejelentés előzetes vizsgálatához számára előírt kéthónapos határidő a bejelentés kézhezvételének időpontjától kezdődik.

16 Az Elsőfokú Bíróság ebből arra következtet, hogy egy tervezett támogatás közös piaccal való összeegyeztethetősége vizsgálatának főszabály szerint egyedül az e bejelentés Bizottság általi kézhezvétele időpontjában hatályban lévő jogszabályok alapján kell történnie. Az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy e megoldást az átláthatóság és az előreláthatóság követelménye igazolja, mivel elkerülhetővé teszi, hogy a Bizottság lehetőséget kapjon a megvizsgálandó támogatásokra alkalmazandó jogi rendszer egyoldalú meghatározására.

17 Az Elsőfokú Bíróság azt is megállapította, hogy ezen érvelést alátámasztja az ítélkezési gyakorlat. E tekintetben a C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott, az acélipari állami támogatásoknak néhány korlátozottan felsorolt esetben történő nyújtására vonatkozóan a Bizottság által egymást követően elfogadott, általában „acélipari támogatási kódexnek" hívott határozatok időbeli hatályára vonatkozó ítéletre (EBHT 2002., I-7869. o.) hivatkozik. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy az abban az időpontban hatályban lévő acélipari támogatási kódex szabályainak alkalmazása, amikor a Bizottság egy korábbi kódex hatálya alatt kifizetett támogatásokra vonatkozó határozatot hoz, a későbbi kódex visszaható hatályú alkalmazásának minősül.

18 Az Elsőfokú Bíróság továbbá úgy vélte, hogy a 70/2001 rendeletnek mind a szövegéből, mind a céljából, valamint a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvének tiszteletben tartásából eredő követelményekből is az következik, hogy e rendeletet nem kell visszaható hatállyal alkalmazni.

19 Az Elsőfokú Bíróság arról is határozott, hogy az eredeti bejelentés időpontjában a Németországi Szövetségi Köztársaságnak az így bejelentett támogatásokra alkalmazandó vizsgálati szempontok későbbi módosításáról való esetleges tudomása nem teszi lehetővé a 70/2001 rendelet alkalmazásának igazolását.

20 Az Elsőfokú Bíróság végül a jogellenes állami támogatás értékelésére alkalmazandó szabályok megállapításáról szóló bizottsági közleményre (HL 2002. C 119., 22. o.) hivatkozott, amely szerint a Bizottság úgy határozott, hogy e támogatásoknak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét mindig a támogatások nyújtásának idején hatályos jogszabályok alapján értékeli. Az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy ha a bejelentett tervezett támogatásokat viszont a Bizottság által azokkal kapcsolatban hozott határozat elfogadásának napján hatályos jogszabályok alapján kellene értékelni, az arra ösztönözné a tagállamokat, hogy ne tartsák be eljárási kötelezettségeiket, amikor olyan támogatás nyújtását tervezik, amely tekintetében az alkalmazandó szabályozás valószínűleg úgy fog változni, hogy szigorúbbá válik.

A felek kérelmei

21 A Bizottság fellebbezésében azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, hozzon jogerős határozatot az ügy érdemében a Freistaat Sachsen megsemmisítés iránti keresetének elutasításával, és kötelezze utóbbit a két eljárás költségeinek viselésére.

22 A Freistaat Sachsen a Bizottság fellebbezésének elutasítását kéri, és hogy a Bíróság a Bizottságot kötelezze a fellebbezési eljárás költségeinek viselésére.

A fellebbezésről

23 A Bizottság két jogalapra hivatkozik a fellebbezése alátámasztásaként. Azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot elsősorban akkor, amikor úgy vélte, hogy a Bizottság a Németországi Szövetségi Köztársaság által bejelentett tervezett támogatási program vizsgálatát tévesen folytatta le a 70/2001 rendelet alapján, mivel e jogszabály nem volt hatályban az eredeti bejelentés kézhezvételekor, és másodlagosan, amikor azt állapította meg, hogy e bejelentést teljesnek kell tekinteni.

Az első jogalapról

A felek érvei

24 Első jogalapjával a Bizottság arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az EK 88. cikk (2) és (3) bekezdését, az EK 249. cikk (2) bekezdését és az EK 254. cikk (2) bekezdésének második mondatát, a 659/1999 rendelet 3. és azt követő cikkeit, valamint a 70/2001 rendelet 10. cikkének (1) bekezdését, amikor azt állapította meg, hogy ez utóbbi jogszabálynak az említett jogszabály hatálybalépése előtt bejelentett tervezett támogatási programra történő alkalmazása ellentétes a visszaható hatály tilalmának elvével, és ezért jogellenessé teszi a vitatott határozatot.

25 A Bizottság úgy gondolja, hogy a 70/2001 rendeletnek a szóban forgó támogatási programra történő alkalmazása egyáltalán nem mutat visszaható jelleget, hanem megfelel az azonnali alkalmazás elvének, amely alapján valamely közösségi jogszabály a hatálybalépésétől kezdve alkalmazandó a folyamatban lévő és az időben később bekövetkező helyzetekre.

26 A Bizottság úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy azt állapította meg, hogy valamely állami támogatás tervének bejelentése olyan jogi helyzetet teremt, amelyből az következik, hogy az abban az időpontban hatályban lévő jogszabályokat kell alkalmazni, amikor e bejelentés történik, téves jogi álláspontot fogadott el.

27 A Bizottság ugyanis úgy véli, hogy az ilyen bejelentésnek csak eljárásjogi hatásai vannak. Hozzáfűzi, hogy az általa lefolytatandó vizsgálat nem e bejelentésre mint olyanra vonatkozik, hanem a bejelentett támogatásra, és hogy e vizsgálatot nem csak az említett bejelentés keretében közölt információk alapján kell lefolytatnia, hanem az aktuális ténybeli körülmények és a határozata elfogadásakor hatályban lévő jogszabályok alapján is. E tekintetben a 659/1999 rendelet 3. cikkére, 4. cikkének (2)–(4) és (6) bekezdésére, 5. cikkének (1) bekezdésére, 6. cikkére és 7. cikkének (2)–(4) bekezdésére hivatkozik.

28 A Bizottság azzal is érvel, hogy valamely állami támogatás tervének bejelentése a Szerződés által a tagállamokra rótt kötelezettségnek minősül, és nem keletkeztet jogokat.

29 Kifejti, hogy a bejelentésnek a 659/1999 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében előírt azonnali vizsgálata nem zárja ki azt, hogy a Bizottság e rendelet 5. cikke alapján további információkat kérjen az érintett tagállamtól.

30 A Bizottság azt állítja, hogy a két hónapos határidő, amely a 659/1999 rendelet 4. cikkének (5) bekezdése alapján a bejelentés kézhezvételével kezdődik, és amelynek lejártakor e jogszabály 4. cikke (6) bekezdésének megfelelően úgy kell tekinteni, hogy a Bizottság a támogatást engedélyezte, egyszerű eljárási határidőnek minősül. Azzal érvel, hogy e rendelet 4. cikke (6) bekezdése második mondatának megfelelően

a Bizottság mindenesetre jogosult e határidő lejárta előtt határozatot hozni, és adott esetben hivatalos vizsgálati eljárást indítani.

31 A Bizottság másfelől hangsúlyozza, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság teljes egészében ismerte a 70/2001 rendelethez vezető tervezetet, többek között azon ténynél fogva, hogy részt vett az e tervezetre vonatkozó munkákban.

32 A Bizottság úgy véli, hogy a fent hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ügyben hozott ítélet nem releváns a jelen ügy szempontjából, mert az jogellenes támogatásokra vonatkozik, és mert ezenkívül a Bíróság által ezen ítéletben elfogadott megoldást az acélipari támogatási kódexek különös jellege igazolta.

33 A Bizottság vitatja az Elsőfokú Bíróság azon elemzését is, amely szerint azon tény, hogy a 70/2001 rendelet biztosítja a tagállamoknak azon lehetőséget, hogy maguk ellenőrizzék a bejelentési kötelezettség fennállását, arra utal, hogy e jogszabályt nem kell korábbi bejelentésekre alkalmazni. E tekintetben hangsúlyozza, hogy a jelen esetben az említett jogszabály hatálybalépését követően a Németországi Szövetségi Köztársaság megvizsgálhatta, hogy az általa bejelentett intézkedések részesültek-e mentességben, és adott esetben visszavonhatta volna a bejelentését a 659/1999 rendelet 8. cikkének megfelelően. A Bizottság hozzáfűzi, hogy a 70/2001 rendelet negyedik preambulumbekezdéséből következik, hogy a tagállamok bejelenthetik az e jogszabály hatálya alá tartozó állami támogatásokat. A Bizottság azt is állítja, hogy az említett jogszabállyal nem ellentétes a hatálybalépésekor már létező bejelentések fenntartása.

34 A Bizottság arra is hivatkozik, hogy a 70/2001 rendelet negyedik preambulumbekezdésének második mondatában foglalt azon megállapítást, amely szerint a bejelentett programokat a Bizottság „különösen” az e rendeletben előírt kritériumok figyelembevételével értékeli, nem lehet úgy értelmezni, mint ami lehetővé teszi a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásról szóló, 1996-ban elfogadott közösségi

iránymutatás alkalmazását, mivel utóbbit hatályon kívül helyezi az említett rendelet, amint azt az említett preambulumbekezdés kifejezetten megállapítja.

35 Végül a Bizottság úgy véli, hogy az Elsőfokú Bíróság által a bejelentett tervezett támogatási program és a jogellenes támogatások között megállapított párhuzam nem releváns. E tekintetben úgy érvel, hogy a jogellenes állami támogatás értékelésére alkalmazandó szabályok megállapításáról szóló bizottsági közlemény, amelyre az Elsőfokú Bíróság hivatkozott, semmiképpen nem lett volna alkalmazható, ha a Németországi Szövetségi Köztársaság által bejelentett támogatások jogellenesek lettek volna. E közlemény ugyanis kizárólag irányelvek vagy hasonló jogi eszközök alkalmazására érvényes, mivel a negyedik bekezdése egyébként megállapítja, hogy „nem érinti a Tanács és a Bizottság állami támogatásokra vonatkozó rendeleteinek értelmezését”.

36 A Freistaat Sachsen azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a 70/2001 rendeletnek e jogszabály hatálybalépése előtt bejelentett támogatási programra történő alkalmazása e rendelet olyan visszaható hatályú alkalmazásának minősül, amely jogellenessé teszi a vitatott határozatot.

37 A Freistaat Sachsen úgy véli, hogy valamely tervezett támogatás bejelentése nem pusztán a tagállamok egyszerű kötelezettsége, hanem ezen aktus különös kötelezettségekkel jár a Bizottság számára is, és olyan határidőt indít el, amelynek a lejárta jelentős jogi következményeket von maga után az eljárásban részt vevő felek számára.

38 A Freistaat Sachsen úgy véli, hogy a jogbiztonsággal főszabály szerint ellentétes azon közösségi jogszabályok visszaható hatályú alkalmazása, amelyek nem tartalmaznak kifejezetten ilyen értelmű rendelkezést.

39 Úgy véli, hogy a Bíróság által a fent hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ügyben a jogellenes támogatásokkal kapcsolatban elfogadott megoldást alkalmazni kell a bejelentett támogatásokra.

40 A Freistaat Sachsen úgy véli, hogy valamely tervezett támogatás tagállam általi bejelentése megalapozza a tagállam abba vetett jogos bizalmát, hogy az e bejelentés időpontjában hatályban lévők lesznek a vizsgálati szempontok. Fenntartja azonban azt az esetet, amikor a tervezett támogatás bejelentése után hatályba lépett jogszabály kedvezőbb az érintett tagállamra nézve, mint amely e bejelentés idején hatályban volt.

41 A Freistaat Sachsen úgy véli továbbá, hogy mivel a Bizottság azt állítja, hogy a jogellenes támogatásokat az azok nyújtása időpontjában hatályban lévő rendelkezések alapján kell értékelni, ugyanígy a szabályszerűen bejelentett támogatásokra is a „születésük" időpontjában, vagyis a bejelentésükkor hatályos jogot kell alkalmazni annak érdekében, hogy ne kerüljenek hátrányos helyzetbe azok a tagállamok, amelyek betartják az eljárásjogi kötelezettségeiket.

42 Másodlagosan a Freistaat Sachsen azt állítja, hogy abban az esetben, ha a Bizottság első jogalapját megalapozottnak találja a Bíróság, a vitatott határozatot akkor is mindenképpen meg kell semmisíteni azzal az indokkal, hogy a Bizottság nem gyakorolta ténylegesen a mérlegelési jogkörét. E tekintetben nem vette figyelembe Szászország és a bejelentett támogatási program sajátosságait a 70/2001 rendelet alkalmazásakor.

A Bíróság álláspontja

43 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely új jogszabályt azonnal alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira (lásd ebben az értelemben a 68/69. sz. Brock-ügyben 1970. április 14-én hozott ítélet [EBHT 1970., 171. o.] 7. pontját, és a 270/84. sz., Licata kontra CES ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet [EBHT 1986., 2305. o.] 31. pontját). A Bíróság azt is megállapította, hogy a bizalomvédelem elvét nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy általános módon akadályozza az új jogszabálynak a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való alkalmazását (lásd többek között a 278/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. január 14-én hozott ítélet [EBHT 1987., 1. o.] 36. pontját, és a 203/86. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 1988. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 1988., 4563. o.] 19. pontját).

44 A közösségi anyagi jogi szabályokat viszont úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik (lásd különösen a C-162/00. sz. Pokrzeptowicz-Meyer ügyben 2002. január 29-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-1049. o.] 49. pontját).

45 A tervezett állami támogatásoknak az EK 88. cikk (3) bekezdésében előírt bejelentése e támogatások ellenőrzése közösségi szabályozásának központi eleme, és az azokban részesülő vállalkozások nem hivatkozhatnak arra, hogy jogosan bíztak a támogatások szabályszerűségében, ha azokat ezen eljárás be nem tartásával nyújtották (a C-24/95. sz. Alcan Deutschland ügyben 1997. március 20-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-1591. o.] 25. pontja, és a C-408/04. P. sz., Bizottság kontra Salzgitter ügyben 2008. április 22-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-2767. o.] 104. pontja).

46 Az EK 88. cikk (3) bekezdésének utolsó mondata értelmében a támogatást nyújtani kívánó tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre, amíg az említett eljárásban végső bizottsági határozat nem születik.

47 Az e rendelkezésben meghatározott tilalom célja annak a biztosítása, hogy valamely adott támogatás ne fejthesse ki hatásait, még mielőtt a Bizottság ésszerű határidőn belül részletesen megvizsgálhatta volna a tervezett támogatást, és adott esetben megindíthatta volna az e cikk (2) bekezdésében megállapított eljárást (a C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság, ún. „Boussac Saint Frères"-ügyben 1990. február 14-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-307. o.] 17. pontja, valamint a C-199/06. sz., CELF és Ministre de la Culture et de la Communication ügyben 2008. február 12-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-469. o.] 36. pontja).

48 Az EK 88. cikk (3) bekezdése tehát az új tervezett támogatásokra vonatkozó előzetes ellenőrzési rendszert állít fel (a 120/73. sz. Lorenz-ügyben 1973. december 11-én hozott ítélet [EBHT 1973., 1471. o.] 2. pontja, valamint a fent hivatkozott CELF és Ministre de la Culture et de la Communication ügyben hozott ítélet 37. pontja).

49 Ezen előzetes vizsgálat keretében a 659/1999 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése, amely úgy rendelkezik, hogy a Bizottság „közvetlenül annak kézhezvétele után" megvizsgálja a bejelentést, pusztán különös gondossági kötelezettséget ír elő ezen intézmény számára, nem minősül tehát a bejelentett támogatási programok közös piaccal való összeegyeztethetősége értékelési szempontjainak időbeli hatályára vonatkozó szabálynak. Ilyen szabályra nem lehet következtetni ugyanezen rendelet 4. cikke (5) bekezdésének második mondatából sem, amely úgy rendelkezik, hogy azon kéthónapos határidő, amelyen belül a Bizottság lefolytatja a bejelentés előzetes vizsgálatát, a teljes bejelentés kézhezvételének időpontjától kezdődik.

50 Azon kérdést viszont, hogy valamely támogatás a Szerződés értelmében vett állami támogatásnak minősül-e, olyan objektív elemek alapján kell eldönteni, amelyeket a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában értékelnek (lásd ebben az értelemben a C-182/03. és C-217/03. Belga Királyság és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-5479. o.] 137. pontját, valamint a C-341/06. P. és C-342/06. P. sz., Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai egyesített ügyekben 2008. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-4777. o.] 95. pontját). Következésképpen a helyzetnek a Bizottság által ebben az időpontban elvégzett értékelésére vonatkozik a közösségi bíróság felülvizsgálata (a fent hivatkozott Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 144. pontja).

51 Azt is hangsúlyozni kell, hogy az állami támogatások összeegyeztethetőségének értékelésére vonatkozó, a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában hatályos jogszabályok, elvek és szempontok főszabály szerint úgy tekinthetők, mint amelyek jobban megfelelnek a versenykörnyezetnek.

52 Az előzőekből következik, hogy bár a tervezett támogatások bejelentése lényeges követelmény azok ellenőrzéséhez, azonban csak eljárásjogi kötelezettségnek minősül, amelynek célja, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára a tagállamok által a vállalkozásoknak nyújtani kívánt támogatások megelőző, egyszersmind hatékony ellenőrzésének biztosítását. A bejelentésnek következésképp nem lehet célja a tárgyát képező támogatásokra alkalmazandó jogi szabályozás meghatározása.

53 Következésképp valamely tervezett támogatás vagy támogatási program tagállam általi bejelentése nem teremt olyan véglegesnek minősülő jogi helyzetet, amely azt vonná maga után, hogy a Bizottság a közös piaccal való összeegyeztethetőségükről az abban az időpontban hatályban lévő jogszabályokra történő hivatkozással dönt, amikor a bejelentésükre sor került. Ellenkezőleg, a Bizottság feladata a döntéshozatala időpontjában hatályban lévő jogszabályok alkalmazása, és kizárólag e szabályok alapján kell értékelni az általa e tekintetben hozott határozat jogszerűségét.

54 A Freistaat Sachsen állításával ellentétben e megoldás nem olyan jellegű, amely arra ösztönzi a tagállamokat, hogy azonnal, bejelentés nélkül végrehajtsák a tervezett támogatásokat azért, hogy az ezen végrehajtás időpontjában hatályban lévő jogi szabályozás vonatkozzon rájuk. Feltételezve ugyanis, hogy valamely jogellenes támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét minden esetben a kifizetés időpontjában kell értékelni, a tagállamok csak nehezen láthatják előre részletesen a szabályozás változásait. Továbbá, valamely jogellenes támogatás nyújtása annak visszatéríttetésére vonatkozó kötelezettséget róna az azt kifizető tagállamra, valamint az e támogatás jogellenességével okozott károk megtérítésének tenné ki (lásd ebben az értelemben többek között a fent hivatkozott CELF és Ministre de la Culture et de la Communication ügyben hozott ítélet 55. pontját).

55 Meg kell azonban állapítani, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdéséből, valamint a 659/1999 rendelet 1. cikke h) pontjából következik, hogy amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határoz valamely tervezett támogatással kapcsolatban, lehetővé kell tennie az érdekeltek – köztük az érintett vállalkozás vagy vállalkozások – számára, hogy előterjeszthessék észrevételeiket. Ez a szabály lényeges eljárási szabály jelleggel bír.

56 Ebből következik, hogy ha azon jogi szabályozás, amelynek hatálya alatt a tagállam megtette valamely tervezett támogatás bejelentését, megváltozik, mielőtt a Bizottság meghozza a határozatát, utóbbinak az új szabályok alapján történő határozathozatal érdekében – minthogy arra köteles – meg kell kérnie az érdekelteket, hogy foglaljanak állást e támogatásnak az új szabályokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban. Csak akkor más a helyzet, ha az új jogi szabályozás nem tartalmaz lényeges módosítást a korábban hatályban lévő szabályozáshoz képest (lásd ebben az értelemben a C-49/05. P. sz., Ferriere Nord SpA kontra Bizottság ügyben 2008. május 8-án hozott ítélet 68–71. pontját).

57 A jelen esetben tény először is, hogy a tervezett támogatási programot a 70/2001 rendelet hatálybalépése előtt jelentették be a Bizottságnak, másodszor, hogy ez utóbbi hatálybalépésének időpontjában a Bizottság még nem hozott határozatot, harmadszor pedig, hogy e rendelet hatályban volt a vitatott határozat időpontjában.

58 Az aktából kitűnik az is, hogy a Bizottság megkérte az érdekelt feleket, hogy foglaljanak állást az említett rendeletnek a bejelentett támogatási programra való alkalmazásával kapcsolatban.

59 Az előzőekből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság, mivel azt állapította meg, hogy a vitatott határozat sérti a visszaható hatály tilalmának elvét, tévesen alkalmazta a jogot az ítéletében. Ebből következik, hogy a Bizottság első jogalapja megalapozott. Ezért, anélkül, hogy szükséges lenne a második jogalapot megvizsgálni, hatályon kívül kell helyezni a megtámadott ítéletet.

Az ügynek az Elsőfokú Bíróság elé történő visszautalásáról

60 A Bíróság alapokmánya 61. cikkének első bekezdéséből következik, hogy ha a fellebbezés megalapozott, a Bíróság az ügyet érdemben maga is eldöntheti, amennyiben a per állása megengedi, illetve azt határozathozatalra visszautalhatja az Elsőfokú Bírósághoz.

61 A jelen esetben, mivel az arra vonatkozó jogalap, hogy a 70/2001 rendeletnek a vitatott határozatra történő alkalmazása visszaható jelleget mutat, megalapozatlan, határozni kell a Freistaat Sachsen által az Elsőfokú Bíróság előtt hivatkozott negyedik és ötödik jogalapról, amely egyrészt arra vonatkozik, hogy a Bizottság nem gyakorolta a mérlegelési jogkörét a szóban forgó támogatások vizsgálata során, valamint ebből következően arra, hogy ezzel megsértette az indokolási kötelezettségét, másrészt pedig arra vonatkozik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy ezen támogatások ténylegesen vagy potenciálisan torzították a versenyt, valamint ebből következően arra, hogy ezzel megsértette az indokolási kötelezettségét.

62 Az e jogalapokra vonatkozó válasz olyan elemeken alapuló összetett ténybeli értékeléseket tesz szükségessé, amelyeket nem értékelt az Elsőfokú Bíróság. A Bíróság előtt a Freistaat Sachsen további pontosítások nélkül annak kijelentésére szorítkozott, hogy a vitatott határozatot meg kell semmisíteni, mivel a Bizottság nem gyakorolta mérlegelési jogkörét, amiatt hogy nem vette figyelembe sem Szászföld, sem a bejelentett tervezett támogatási program sajátosságait a 70/2001 rendelet alkalmazása során.

63 Ebből következik, hogy a per állása nem engedi meg, hogy a Bíróság döntést hozzon, így vissza kell utalni az ügyet az Elsőfokú Bíróság elé, hogy e két jogalapról határozatot hozzon.

A költségekről

64 Mivel az ügyet a Bíróság visszautalta az Elsőfokú Bíróság elé, a jelen fellebbezési eljárás költségeiről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága T-357/02. sz., Freistaat Sachsen kontra Bizottság ügyben 2007. május 3-án hozott ítéletét hatályon kívül helyezi.

2) A Bíróság az ügyet visszautalja az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága elé.

3) A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.

Aláírások